

5. Knjižnica, založniški in publicistični program

5.1 Knjižnica na FDV: prostor družboslovnega bogastva in študija

Osrednja družboslovna knjižnica Jožeta Goričarja (ODKJG) je organizacijska enota Fakultete za družbene vede in osrednja slovenska knjižnica za družbene vede. Poslanstvo ODKJG je opravljanje knjižnične, informacijske in dokumentacijske dejavnosti za znanstvenoraziskovalno in izobraževalno delo na področju družboslovja. Storitve ponuja študentom in zaposlenim na Fakulteti za družbene vede, študentom in zaposlenim drugih članic Univerze v Ljubljani, dijakom, študentom ter strokovnjakom drugih ustanov in drugim uporabnikom.

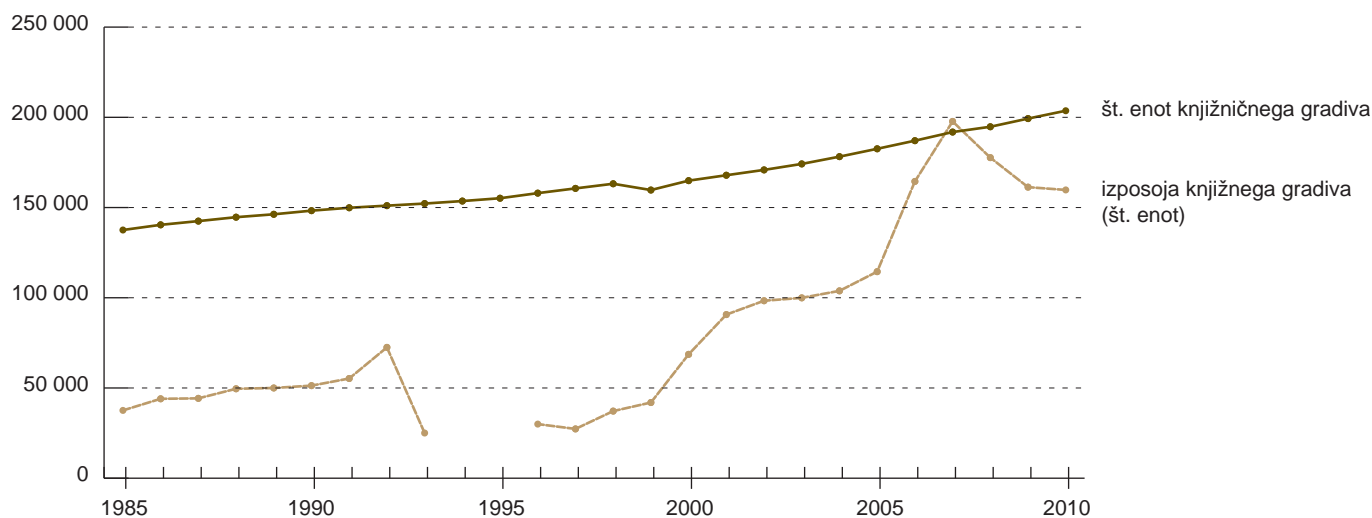
ODKJG (poimenovana po prof. dr. Jožetu Goričarju, utemeljitelju študija sociologije) je bila ustanovljena 1. januarja 1985 z združitvijo Knjižnice in dokumentacije FSPN ter Knjižnice pri Inštitutu za sociologijo in filozofijo Univerze v Ljubljani (t. i. Sociološke knjižnice).

Leta 1961 je bila ob ustanovitvi Visoke šole za politične vede osnovana tudi knjižnica. Najprej je delovala kot priročna knjižnica v eni sobi, po nekaj selitvah pa je prišla v mezanin študentskega stolpiča. Knjižna zaloga se je v desetih letih povečala s 1500 enot na skoraj 21.000 (konec leta 1971), v naslednjih desetih letih pa na več kot 42.000 enot. Leta 1978 je bil ustanovljen Specializirani INDOK-center za družboslovje, ki je postal republiški INDOK-center za družboslovje. Knjižnica in dokumentacija FSPN je tako opravljala naloge knjižnice in dokumentacijske naloge za raziskovalno sfero (zasnove bibliografije).

Knjižnica Inštituta za sociologijo je bila ustanovljena leta 1959. Njen začetek sega v leto 1945, ko je Centralni komite Komunistične partije Slovenije v svoji knjižnici združil gradivo knjižnic Jutra, Slovenca in Ljudske pravice ter del knjižničnega fonda predvojne Delavske zbornice. Pozneje so k njej priključili še del knjižnega gradiva iz Federalnega zbirnega centra, Knjižnico Zavoda za družbeno samoupravljanje (1963) in manjše zasebne knjižnice. Leta 1954 jo je prevzel Glavni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva (GO SZDL) in jo pre-

imenoval v samostojno Študijsko-politično knjižnico pri Predsedstvu GO SZDL Slovenije. Leta 1959 se je ta knjižnica priključila Inštitutu za sociologijo in filozofijo pri Univerzi v Ljubljani.

Leta 1985 so bile v novo ustanovljeno ODKJG združene knjižnične in dokumentacijske zmogljivosti obeh knjižnic. V knjižnico je bilo vpisanih 5560 članov, v njej je delalo 13 zaposlenih, delovala pa je na 500 m² v kleti in mezaninu študentskega stolpiča. V naslednjem desetletju je knjižnična zbirka rasla, prav tako je raslo število članov, izposoja in druge storitve, žal pa se je število zaposlenih zmanjšalo na 11 (kazalniki razvoja ODKJG so v prilogah).

Graf:
Rast zbirke in izposoje v
ODKJG

Delovanje ODKJG v zadnjih desetletjih zaznamujejo štiri razvojne usmeritve:

- avtomatizacija knjižničnega poslovanja v devetdesetih letih,
- rešitev prostorskih problemov leta 1999, leta 2006 in leta 2009,
- gradnja hibridne knjižnice in
- izvajanje dodatnih projektov.

Po ustanovitvi ODKJG leta 1985 se je knjižnica usmerila v avtomatsko obdelavo gradiva v takrat dostopnih programih. Že od leta 1987 je ODKJG gradila bibliografijo zaposlenih na FSPN v sistemu ATARI in TRIP, od junija 1994 dalje pa kot prva knjižnica na UL gradi bibliografijo FDV v sistemu COBISS. Leta 1993 je ODKJG začela aktivno delovati v sistemu vzajemne katalogizacije v sistemu COBISS z obdelavo monografij in revij, skupaj s konvertiranimi zapisi iz lastnih podatkovnih zbirk SOCM (12.861 monografij) in SOCC (45.957 člankov) je zbirka podatkov ODKJG v COBISS ena najbogatejših lokalnih zbirk. Leta 1995 je knjižnica uvedla avtomatsko izposajo in s tem uspešno zaokrožila avtomatizacijo izposoje in obdelave gradiva. Leta 2010 je ODKJG v sistem COBIB prispevala 10.251 zapisov, kar jo

uvršča na prvo mesto med visokošolskimi knjižnicami v Sloveniji po številu ustvarjenih zapisov na strokovnega delavca.

Že kmalu po ustanovitvi se je izkazalo, da kletni prostori in mezanin študentskega stolpiča ne zadoščata potrebam. Sredi leta 1985 je vršilka dolžnosti predstojnika Melita Ambrožič predlagala razširitev skladišč in prostorov dejavnosti INDOK. Idejni načrti so se v naslednjem desetletju zelo spreminjali, realizacija pa je postala možna ob gradnji prizidka fakultete konec devetdesetih let. Preselitev knjižnice v nove prostore prizidka FDV, kjer je začela delovati 26. oktobra 1999, je bila prelomnica in lepo darilo za petnajstletnico obstoja ODKJG. Knjižnica je dobila novo skladišče za novejši del gradiva (262 m²) in novo čitalnico na 1000 m². Po rušitvi starega študentskega stolpiča smo leta 2006 preselili in združili 120.000 enot iz ostalih dislociranih in začasnih skladišč v dve novi skladišči s sodobnimi premičnimi regali za hranjenje gradiva. Tako je bil končno urejen problem hranjenja obsežne knjižnične zbirke. Velika, svetla in dostopna čitalnica je za uporabnike kvaliteten prostor za študij in seznanjanje z novostmi na področju družboslovne literature. Čitalnico obišče povprečno 900 uporabnikov dnevno, na razpolago imajo 44.000 enot gradiva v prostem pristopu, 178 čitalniških mest, 8 študijskih celic, 32 osebnih računalnikov in dva kopirna stroja. Povsod v knjižnici je študentom in zaposlenim omogočen brezžični dostop do interneta ter oddaljen dostop do informacijskih virov. Leta 2009 smo odprli še 137 m² veliko mednarodno čitalnico, kjer je študentom na voljo prostor za skupinsko delo, sestanke, videokonference, pa tudi za sprostitev in hiter prigrizek med študijem.

ODKJG je hibridna knjižnica: hrani in izposoja tiskano gradivo, vedno bolj pa omogoča dostope do elektronskih informacijskih virov ter izobražuje za njihovo uporabo. ODKJG je že leta 1991 naročala zbirko Sociofile na nosilcih CD-ROM, zadnjih deset let pa samostojno ali v konzorcijih naroča vse več elektronskih informacijskih virov (e-revij, e-dokumentov, e-knjig). Prav tako je ODKJG že 1991 gradila lastne računalniško oblikovane bibliografske podatkovne zbirke, ki smo jih od leta 2002 nadgradili z razvojem dveh besedilnih zbirk:

- *zbirko Dela FDV*, ki vsebuje diplomska, magistrska in doktorska dela FDV v elektronski obliki (5700 dokumentov), in
 - *zbirko člankov in sestavkov v polnem besedilu Družboslovna besedila* (1900 dokumentov).
- Leta 2005 smo na novo oblikovali in zgradili spletišče ODKJG, ki je osrednja točka za dostope do informacijskih virov, kar dokazuje tudi visoka statistika uporabe.

ODKJG je že od vsega začetka izobraževala uporabnike tako v knjižnici kot pri predmetih na fakulteti. Informacijski specialisti uporabnike usposablajo za samostojno iskanje po informacijskih virih, saj je naš strateški cilj tudi informacijsko opismenjevanje uporabnikov.

Sedanja knjižnica sledi prostorskim trendom visokošolskih knjižnic v svetu: prostori za individualni študij, možnosti za skupinsko delo in uporabo sodobne tehnologije, pa tudi kotichek na fakulteti, kamor se lahko zatečeš k počitku med predavanji.

Z novimi možnostmi avtomatiziranega naročanja gradiva, z gradnjo in nakupom informacijskih virov v elektronski obliki ter z intenzivnim izobraževanjem uporabnikov se je povečala tudi uporaba knjižnice na daljavo. Tako so v letu 2010 obisk in transakcije na daljavo (naročanje, rezervacije ...) predstavljale skoraj tretjino vseh obiskov oziroma transakcij. Spletišče ODKJG ima velik obisk uporabnikov (povprečno več kot 1000 uspešno zahtevanih strani dnevno). Po statistikah uporabe oddaljenega dostopa so naši uporabniki (študentje in zaposleni FDV) na prvem mestu po uporabi oddaljenega dostopa do informacijskih virov na Univerzi v Ljubljani.

V zadnjih letih je ODKJG uspešna na javnih razpisih za projekte pri promociji rezultatov slovenskega družboslovnega znanstvenega raziskovanja, digitalizacije gradiv, promocije bralne kulture in informacijskega opismenjevanja. Nekdanji INDOK-center je od leta 2003 Osrednji specializirani informacijski center za družboslovje (OSICD), kar izvajamo kot projekt po javnem razpisu ARRS. Naloge OSICD so redakcija in verifikacija bibliografskih zapisov za bibliografije družboslovnih raziskovalcev ter sodelovanje pri razvoju splošnega geslovnika COBISS.SI (SGC).

In kako naprej?

Tiskane in elektronske zbirke so samo osnova sodobne visokošolske knjižnice, zato se usmerjamo v razvoj novih, inovativnih storitev za uporabnike. Uporabnikom omogočamo programe izobraževanja za skupine ter osebna svetovanja za uporabo informacijskih virov. Svetujemo raziskovalcem pri pripravi gradiv za objavo. Pripravljamo e-učilnico za informacijsko opismenjevanje. Sedanje podatkovne zbirke bomo združili in nadgradili v odprtodostopnem Repozitoriju FDV. Nalog je veliko. Pri vsem tem pa knjižnica ostaja zavezana poslanstvu, v katerem je zapisano tudi, da delovanje ODKJG temelji na strokovnem delu, kakovosti storitev, prijaznosti do uporabnikov in sodobni tehnologiji.

Leto	Število enot knjižnega gradiva		Prirast knjižnega gradiva		Izposoja knjižnega gradiva (št. enot)		Št. članov (aktivni + neaktivni)		Prostor (m ²)	Št. redno zaposlenih	
	Knjižnica in dokumentacija FSPN	Knjižnica ISU	Knjižnica in dokumentacija FSPN	Knjižnica ISU	Knjižnica in dokumentacija FSPN	Knjižnica ISU	Knjižnica in dokumentacija FSPN	Knjižnica ISU	Knjižnica in dokumentacija FSPN	Knjižnica in dokumentacija FSPN	Knjižnica ISU
1959		36.745		4607		9028		434			8
1960		41.591		4272		11.038		761			9
1961	1500	42.000	–	4103	–	11.534	–	852	–	–	10
1962	17.085	46.072	–	3216	8428	15.292	–	885	–	–	9
1963	–	50.469	–	3050	9675	–	–	1063	–	–	9
1964	–	51.820	–	2669	10.641	10.660	–	1277	–	–	8
1965	–	54.272	–	1699	5664	9541	–	888	–	–	5
1966	–	56.170	–	1897	5980	8894	–	908	–	–	6
1967	–	58.045	–	1875	–	10.397	–	774	–	–	6
1968	–	58.907	–	862	–	8688	–	955	–	–	6
1969	–	61.020	–	2113	–	9760	–	1059	–	–	6
1970	18.340	63.170	1225	2150	9156	11.000	617	1197	–	2	6
1971	20.594	65.380	1616	2210	–	11.978	366	–	–	3	5
1972	24.065	67.245	3115	1865	13.093	13.124	653	–	–	3	5
1973	26.535	68.745	2470	1500	13.167	14.286	823	1775	–	3	4
1974	29.350	70.445	2815	1700	13.864	14.620	1031	1922	–	4	6
1975	30.705	72.080	2250	1635	13.966	15.606	1214	2620	230	5	5
1976	33.104	73.560	2804	1480	15.154	17.486	1483	3360	230	5	5
1977	36.069	74.917	3188	1340	17.381	14.843	1881	4137	230	5	5
1978	36.186	76.160	3194	1260	21.334	14.631	2313	4908	230	7	5
1979	37.340	77.380	1689	1220	24.152	15.169	1717	5622	230	7	5
1980	39.824	78.500	1910	1120	24.689	12.542	2318	5813	230	7	5
1981	42.480	79.030	790	530	25.988	14.952	3500	–	230	7	4
1982	43.563	79.290	680	260	–	11.409	–	6635	230	–	3
1983	44.503	79.810	715	434	–	10.774	–	7661	230	–	6
1984	50.576	76.552	789	–*	25.000	–*	4500	–*	230	9	–*

– ni dostopnega podatka

* Knjižnica je delovala do 31. 5. 1984.

Tabela 1: Kazalniki razvoja Knjižnice in dokumentacije FSPN

Viri: Poročila Visoke politične šole in Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo; Janez Jug: Osrednja družboslovna knjižnica Jožeta Goričarja, Zbornik ob 30-letnici Slovenskega sociološkega društva, Slovensko sociološko društvo, 1995.

Tabela 2: Kazalniki razvoja Knjižnice ISU

Viri: Letna poročila Knjižnice ISU; Janez Jug: Osrednja družboslovna knjižnica Jožeta Goričarja, Zbornik ob 30-letnici Slovenskega sociološkega društva, Slovensko sociološko društvo, 1995.

6. Osrednja družboslovna knjižnica Jožeta Goričarja (ODKJG)

Knjižnica in dokumentacija FSPN in Knjižnica pri Inštitutu za sociologijo in filozofijo Univerze v Ljubljani

Osrednja družboslovna knjižnica Jožeta Goričarja (ODKJG) je bila ustanovljena 1. januarja 1985 z združitvijo Knjižnice in dokumentacije FSPN ter Knjižnice pri Inštitutu za sociologijo in filozofijo Univerze v Ljubljani (t. i. Sociološke knjižnice). Zato razvoj do leta 1985 prikazujemo ločeno.

Knjižnica in dokumentacija FSPN je bila ustanovljena leta 1961; v prvem desetletju je delovala kot priročna knjižnica, zato so podatki nepopolni.

Knjižnica pri Inštitutu za sociologijo in filozofijo Univerze v Ljubljani (t. i. Sociološke knjižnice) je delovala od leta 1959.

Leta 1985 so bile v novo ustanovljeno Osrednjo družboslovno knjižnico Jožeta Goričarja združene knjižnične in dokumentacijske zmogljivosti obeh knjižnic.

Osrednja družboslovna
knjižnica
Jožeta Goričarja
(ODKJG)

Leto	Število enot knjižnega gradiva	Prirast knjižnega gradiva	Izposoja knjižnega gradiva (št. enot)	Št. članov (aktivni + neaktivni)	Prostor (m ²)	Št. redno zaposlenih
1985	137.547	2933	37.572	5560 (vsi)	500	13
1986	140.416	2831	44.000	6154 (vsi)	500	13
1987	142.483	2100	44.249	6669 (vsi)	700	13
1988	144.655	2258	49.559	7042 (vsi)	700	13
1989	146.258	1611	50.000	7605 (vsi)	700	12
1990	148.270	2012	51.300	8106 (vsi)	700	12
1991	149.875	1604	55.250	8597 (vsi)	700	11
1992	151.043	1063	72.500	9124 (vsi)	700	11
1993	152.203	1277	25.036	8663 (vsi)	700	11
1994	153.591	1399	–	–	700	11
1995	155.158	1600	–	3000 (ocena)	700	11
				Št. aktivnih članov		
1996	157.979	1836	29.988	2755	700	11
1997	160.609	2245	27.310	3194	700	10
1998	163.176	2456	37.189	3600	700	11
1999	159.698	2409	41.933	3808	1622	11
2000	164.898	2971	68.642	4901	1622	12
2001	167.901	2540	90.670	5393	1622	12
2002	170.856	2954	98.345	6391	1607	12
2003	174.175	3765	99.945	6442	1627	12
2004	178.203	4387	103.821	7035	1627	12
2005	182.554	4383	114.463	7005	1627	12
2006	187.049	4516	164.464	7235	1611	12
2007	191.830	4781	197.722	6885	1611	12
2008	194.766	4785	177.648	6600	1611	12
2009	199.299	4619	161.300	6446	1611	12
2010	203.639	4405	159.756	5943	1748	12

– ni dostopnega podatka

Univerza v *Ljubljani*
Fakulteta *za družbene vede*

1 9 6 1
2 0 1 1

Uredila: Monika Kalin Golob, Anton Grizold
Strokovna sodelavka: Nada Serajnik Sraka

Jezikovni pregled: Nataša Gliha Komac
Oblikovanje: Petra Petan
Fotografije: Računalniški center FDV, drugo navedeno
Izdajatelj: Založba FDV, 2011
Tisk: Littera picta

Št. izvodov: 500

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

378.6:3(497.4Ljubljana)(082)

FAKULTETA za družbene vede (Ljubljana)
Fakulteta za družbene vede : 50 let znanosti o družbi / [uredila
Monika Kalin Golob, Anton Grizold]. - Ljubljana : Fakulteta za
družbene vede, 2011

ISBN 978-961-235-554-8
1.Gl. stv. nasl. 2. Kalin Golob, Monika
258939392